

йдеться». Видається цілком вірогідним, що у цьому разі М. П. Василенко неправильно сприйняв інформацію про те, що у згаданому закладі працював бібліограф та історик Михайло Ілліч Ясинський (1889–1967).

Утім, на тлі величезного обсягу цілком достовірної і коректної інформації згадані дрібні «огріхи» аж ніяк не впливають на високу оцінку рецензованої праці. Тим паче, що авторський колектив видання не зупиняється на досягнутому і продовжує роботу щодо збирання епістолярної спадщини В. І. Вернадського, започаткував загальнодоступний «Електронний архів В. І. Вернадського» як спільний проект НАН України і РАН.

Поза всякими сумнівами, правознавці, як і представники інших наукових спеціальностей, щиро бажають успіху цим новим дослідницьким пошукам і проектам, а у разі потреби готові всіляко їм сприяти.

О. М. ЛОЩИХІН

Олександр Миколайович Лощикін, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії, історії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МУНІЦИПАЛІСТИКИ ТА МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА*

Формування реального місцевого самоврядування та муніципалізму – одне з найбільш складних та суперечливих завдань становлення сучасної державності України. На шляху демократичних процесів, з моменту визнання місцевого самоврядування, постав цілий комплекс політичних, економічних, соціальних, психологічних та інших проблем. Адже реальна, дієздатна місцева влада передбачає не лише конституційно-правове визнання прав територіальних громад, декларування самостійності місцевого самоврядування у вирішенні питань місцевого значення, не тільки закріплення правових, соціальних та інших гарантій цієї самостійності, встановлення функцій та компетенції місцевого самоврядування, а й розвиток економічного і фінансового потенціалу всієї держави в цілому.

Муніципалізм як теорія і практика становлення та розвитку місцевого самоврядування – іманентного атрибуту конституційної демократичної держави і громадянського суспільства, належить до тих фундаментальних цінностей світової цивілізації, які вироблялися людством протягом усього його розвитку. Саме тому місцеве самоврядування є одним з тих атрибутів сучасного конституціоналізму та соціально-правової демократичної державності, що, у контексті європейського вектору розвитку української держави, вимагає свого всебічного конституювання та інституціоналізації на принципах гуманізму, людського виміру влади та верховенства права. Адже визнання державою інститутів місцевого самоврядування стало гаслом реформаторських дій усіх без виключення постсоціалістичних держав Європи, у тому числі й України. Так, проектом Концепції внесення змін до Конституції України, який 21 червня 2013 р. прийняла за основу Конституційна Асамблея, утворена у 2012 році Президентом України, встановлюється, що «метою конституційної реформи є створення ефективної системи місцевого самоврядування, здатної гарантувати найвищу соціальну цінність людини, створити оптимальні умови для її життєзабезпечення та гармонійного розвитку, а також забезпечити комплексний та стабільний розвиток територіальних громад, районів та регіонів України на основі найповнішого використання їх потенціалу, збалансування і вирівнювання регіонального розвитку».

Модернізаційні процеси, пов'язані із демократизацією суспільства та держави, об'єктивно привели до суттєвих змін у системі національного права України, появи в ній нових галузей як приватного, так і публічного права. Однією з таких нових галузей права є галузь муніципального права, яка сьогодні перебуває на етапі становлення, що потребує наукового обґрунтування її самостійного місця в системі національного права, визначення предмета, системи та джерел, наукової розробки відповідного категоріального апарату.

Це, своєю чергою, зумовило виникнення якісно нових підходів до процесу викладання юридичних дисциплін у профільних навчальних закладах. Тому, підготовку рецензованого навчального посібника «Проблеми сучасної муніципалістики» за загальною редакцією професора, доктора юридичних наук О. В. Батанова слід визнати актуальною та своєчасною.

У навчальному посібнику, в доступній формі розкриваються актуальні питання теорії та практики сучасної муніципалістики та муніципального права. Аналізуються основні напрями становлення сучасної муніципалістики. Ґрунтовно розглядається проблема сучасного муніципалізму, його сутності, змісту, ознак.

Висвітлюється процес формування сучасних наукових знань про місцеве самоврядування як у вітчизняній, так і світовій політико-правовій думці з точки зору муніципального праворозуміння, аналізуються актуальні проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина у місцевому самоврядуванні.

© О. М. Лощикін, 2013

* Рецензія на кн.: Проблеми сучасної муніципалістики : навч. посіб. / За заг. ред. О. В. Батанова. – К. : Академія муніципального управління, 2012. – 292 с. – Серія: «Інноваційні освітні технології у муніципальному праві».

Низка питань, висвітлених у посібнику, є абсолютно новаторськими з точки зору теорії муніципального права. Зокрема, авторський колектив розкриває питання щодо місця в системі сучасного муніципалізму муніципальних традицій та муніципальних правових установок, їх ролі у процесі формування соціальної активності особи, показане місце муніципального процесу в механізмі забезпечення суб'єктивного права місцевого самоврядування.

Приваблює в запропонованому посібнику й те, що в ньому органічно поєднуються теорія, закон і практика. Так, у виданні висвітлюються прикладні проблеми сучасної муніципалістики, пов'язані із розумінням ролі місцевого самоврядування у становленні малого та середнього підприємництва, реалізації членами територіальної громади конституційних фіскальних обов'язків, становленні локальної системи торгівлі та побутового обслуговування в територіальній громаді, наданні членам територіальної громади соціальної допомоги тощо.

Прикрашають посібник розгорнуті висновки та пропозиції, в яких викладаються оригінальні та подекуди нестандартні, інноваційні концепції місцевого самоврядування і муніципального права.

Водночас, як і будь-якому науковому дослідженню у рецензованому посібнику є певні недоліки, спірні або дискусійні положення. Так, у ньому майже не приділяється увага питанням щодо загальної теорії компетенції місцевого самоврядування, її структури, особливостям розподілу в системі суб'єктів місцевого самоврядування.

Попри це, у посібнику показані основні, концептуальні сторони місцевого самоврядування та муніципального права в їх динаміці, виявлені найбільш суттєві тенденції розвитку сучасної муніципалістики. Тому, на наш погляд, перед читачем – актуальне, високопрофесійне та оригінальне наукове дослідження, яке є важливим внеском у теорію муніципального права.